

لوله ادراری (سوند فولی) چیست؟

لوله ادراری یا سوند فولی ابزاری پزشکی است که برای تخلیه ادرار از مثانه به کار می‌رود. این لوله منعطف از طریق مجرای ادراری وارد مثانه شده و به کمک یک بالون کوچک در داخل مثانه ثابت می‌شود تا از جابه‌جایی آن جلوگیری شود. سوند فولی به بیمارانی که به دلیل مشکلاتی نظیر جراحی، انسداد مجاری ادراری یا بیماری‌های خاص قادر به تخلیه طبیعی ادرار نیستند، کمک می‌کند تا به طور موقت یا در برخی موارد به صورت طولانی مدت ادرارشان تخلیه شود. این وسیله به کیسه‌ای متصل می‌شود که ادرار را جمع‌آوری می‌کند و استفاده درست سوند ادراری و مراقبت‌های لازم از بیمار برای پیشگیری از عفونت و سایر عوارض بسیار حائز اهمیت است.

مراقبت از سوند ادراری در منزل به چه صورت است؟

برای پیشگیری از عفونت‌های دستگاه ادراری، مراقبت بعد از کشیدن سوند زیر را هر روز انجام دهید

۱. قبل از دست زدن به لوله ادراری، دستان خود را با آب گرم و صابون به خوبی بشوید.
۲. لوله فولی باید به روش استریل هر ۷ تا ۱۰ روز یکبار تعویض شود.
۳. حداقل یک بار در روز پوست اطراف مجرای ادراری و جدار سوند را با آب گرم و صابون بشوید و بعد از هر بار اجابت مزاج نیز آن را تمیز کنید.
۴. کیسه ادرار باید پایین‌تر از سطح مثانه قرار گیرد تا مشکلی ایجاد نشود.
۵. از لباس زیر نخی و پنبه‌ای استفاده کنید تا ناحیه تناسلی خشک و بدون رطوبت باقی بماند.
۶. روزانه حداقل ۸ لیوان مایعات مصرف کنید؛ این مایعات می‌توانند شامل آب، آبمیوه و شیر باشند. مصرف نوشیدنی‌هایی مانند قهوه، چای و نوشابه را کاهش دهید.
۷. سوند فولی را حرکت ندهید و نه به داخل فشار دهید و نه بیرون بکشید تا از آسیب به مجرای ادراری و خونریزی جلوگیری شود.
۸. هنگام راه رفتن، لوله سوند را در دست نگه داشته و کیسه ادرار را پایین‌تر از مثانه قرار دهید.
۹. لوله سوند را به گونه‌ای قرار دهید که پیچ نخورد و جریان ادرار متوقف نشود.
۱۰. در زمان خواب، کیسه ادرار باید پایین‌تر از سطح بدن قرار داشته باشد و دقت کنید اگر تخت چرخ دارد کیسه به چرخ‌های تخت گیر نکند.

آموزش روش تمیز نمودن پوست اطراف مجرای ادرار و سوند فولی

- پیش از تمیز کردن و پس از آن، دستان خود را با آب گرم و صابون بشوید.
- پوست مجرای ادراری و اطراف آن را تمیز کنید.
- از پارچه یا گاز استریل آغشته به آب گرم و صابون استفاده کنید.
- با حرکات دایره‌ای از مرکز (سوراخ مجرا) به سمت بیرون پوست را پاک کنید.
- هنگام تمیز کردن، انتهای سوند فولی را نگه دارید تا کشیده نشود.
- ناحیه اطراف مقعد را نیز در پایان پاک کنید.
- از پارچه یا گازهای استفاده شده دوباره استفاده نکنید.

- پس از پایان کار، لوله سوند را با چسب به بالای ران متصل کنید تا از کشیدگی جلوگیری شود.

درمان زخم ناشی از سوند در مردان چگونه است؟

درمان زخم ناشی از سوند در مردان با رعایت بهداشت ناحیه تناسلی و تمیز نگهداشتن محل زخم آغاز می‌شود. استفاده از پمادهای آنتی‌بیوتیکی تجویز شده توسط پزشک به کاهش التهاب و جلوگیری از عفونت کمک می‌کند. در صورت درد یا سوزش، داروهای ضدالتهاب یا مسکن لازم خواهد شد. همچنین تا زمان بهبود کامل مگر با نظر پزشک باید از سوندگذاری مجدد خودداری شود.

رفع گرفتگی سوند ادرار به چه صورت است؟

برای رفع گرفتگی سوند ادراری، باید علت گرفتگی را مشخص کنید. گرفتگی ممکن است به دلیل تجمع رسوبات، لخته خون یا ترشحات چرکی به وجود آمده باشد. در اینجا چند راهکار عمومی برای رفع گرفتگی سوند ادرار آورده شده است:

- **افزایش مصرف مایعات:** نوشیدن مقدار زیاد مایعات می‌تواند به شستشوی سوند و رفع گرفتگی سوند ادرار کمک کند.
- **شستشوی سوند:** پوست دور مجرای ادراری و جدار سوند را حداقل روزی یکبار با آب گرم بشویید.
- **استفاده از فورسپس:** برای جلوگیری از ریخته شدن ادرار سوند، لوله سوند را با استفاده از فورسپس شریانی ببندید و به آرامی سوند را بیرون بکشید.

اگر با این روش‌ها رفع گرفتگی سوند ادرار برطرف نشد یا بیمار دچار درد و تب شد، باید فوراً به پزشک مراجعه کنید. همچنین، اگر سوند برای مدت طولانی مورد استفاده قرار گرفته، ممکن است نیاز به تعویض داشته باشد. توجه داشته باشید که مراقبت بعد از کشیدن سوند باید تحت نظر یا با دستور پزشک انجام شود تا از بروز هرگونه عارضه جلوگیری شود.

اگر از سوند فولی ادرار خارج نمی‌شود:

- لوله سوند را از نظر وجود انسداد یا پیچیده شدن کنترل کنید.
- مطمئن شوید که وسیله ای روی لوله سوند قرار نگرفته و یا لوله سوند در محلی گیر نکرده باشد.
- از قرار گرفتن کیسه ادرار پایین تر از سطح مثانه اطمینان حاصل کنید.

- وضعیت بدن را تغییر دهید و رانها را از هم فاصله دهید.

اگر سوند خارج شده و یا نشستی دارد:

- از جا زدن مجدد سوند خودداری کنید.
- در صورت نشستن ادرار، حوله یا پارچه ضدآب در زیر خود قرار دهید.

علائم و نشانه های نشستن ادرار را جستجو کنید:

- افزایش سطح ادرار در کیسه ادرار متوقف شده است.
- طی ۶ تا ۸ ساعت ادرار کیسه را تخلیه نکرده اید.
- لباس بیمار با ادرار خیس شده است.
- اگر خارج کردن سوند فولی بشکل غیر اصولی انجام گردد ممکن است باعث آسیب دیدن و پارگی مجرای ادراری گردد. برای این کار از ما کمک بخواهید و با ما تماس بگیرید.

در صورت مشاهده موارد زیر حتما درخواست پرستار در منزل دهید:

- بیمار تب و لرز شدید دارد.
- ادرار بسیار بد بو و تند است.
- مدت ۶ تا ۸ ساعت تخلیه ادرار وجود نداشته باشد.
- بیمار در مجرای ادرار احساس سوزش و درد دارد.
- سوند فولی خارج شده و یا نشستن ادرار وجود دارد.
- ادرار غلیظ و کدر است و در ادرار خون و خلط مشاهده می شود.
- جهت تخلیه ادرار، امکان دسترسی به سوند فولی بیمار خود را ندارید.

علت نشستن ادرار از سوند چیست؟

نشستن ادرار از کنار سوند میتواند به دلایل مختلفی رخ دهد. در اینجا به چند علت نشستن ادرار از سوند را به شما می گوئیم:

۱. **انسداد در مسیر پیشابراه:** اگر مسیر پیشابراه دچار انسداد شود، ممکن است ادرار از کنار سوند نشستن کند.
۲. **ضعف عضلات مثانه یا آسیب اعصاب:** اگر عضلات مثانه ضعیف باشد یا اعصاب مثانه آسیب دیده باشد، ممکن است نشستن ادرار رخ دهد.
۳. **تحریک و انقباضات نابجای مثانه:** بالون سوند ممکن است باعث تحریک مثانه شود و انقباضات نابجا ایجاد کند که منجر به نشستن ادرار میشود.

در صورتی که نشستن ادرار از سوند ادامه دار باشد یا با علائم دیگری همراه باشد، مانند درد یا عفونت، باید با پزشک مشورت کنید تا علت دقیق آن تشخیص داده شود. همچنین، مراقبتهای بهداشتی مناسب و رعایت نکات ایمنی در استفاده از سوند ادراری میتواند از بروز چنین مشکلاتی جلوگیری کند. در صورت بروز نشستی حتما باید علت نشستن ادرار از سوند مورد بررسی قرار گیرد.

درمان سوزش سوند ادراری

برای کاهش و درمان سوزش سوند ادراری، رعایت بهداشت دقیق و مراقبت‌های خاص بسیار ضروری است. شست و شوی منظم ناحیه با آب گرم و صابون ملایم به کاهش التهاب و جلوگیری از عفونت کمک می‌کند. استفاده از کرم یا ژل‌های تسکین دهنده که توسط پزشک توصیه شده باشند می‌تواند سوزش را کاهش دهد. مصرف کافی مایعات مانند آب به افزایش جریان ادرار و شست‌وشوی مثانه کمک کرده و احتمال تحریک ناشی از سوند را کمتر می‌کند. همچنین هر گونه احساس ناراحتی مداوم یا سوزش شدید باید به پزشک گزارش داده شود تا از بروز عوارض جدی‌تر جلوگیری گردد.

روش‌هایی برای کاهش درد سوند

برای کاهش درد ناشی از استفاده از سوند ادراری می‌توان از روش‌های زیر استفاده کرد:

- هنگام قرار دادن یا تعویض سوند، از ژل‌های روان‌کننده مخصوص استفاده کنید تا ورود سوند به مجرا راحت‌تر شده و درد کاهش یابد.
- ناحیه اطراف مجرای ادراری را به طور منظم با آب گرم و صابون ملایم تمیز کنید تا از تجمع باکتری و عفونت جلوگیری شود.
- مطمئن شوید که لوله سوند به درستی قرار گرفته و هیچ فشاری روی بافت‌های اطراف ایجاد نمی‌کند. سوند باید به‌گونه‌ای قرار گیرد که از پیچ خوردن و کشیدگی جلوگیری شود.
- نوشیدن حداقل ۸ لیوان آب در روز به افزایش جریان ادرار و جلوگیری از انسداد کمک می‌کند که می‌تواند فشار و درد ناشی از سوند را کاهش دهد.
- در صورت درد شدید، با مشورت پزشک می‌توان از داروهای ضدالتهاب یا مسکن‌های بدون نسخه استفاده کرد.
- قرار دادن کیسه آب گرم در ناحیه پایین شکم می‌تواند به کاهش درد سوند کمک کند، اما باید دقت شود که تماس مستقیم با سوند یا پوست آسیب‌دیده صورت نگیرد.
- اگر درد ادامه‌دار یا شدید باشد، باید با پزشک مشورت شود تا علت درد بررسی و در صورت نیاز، تعویض سوند یا تغییر روش درمانی پیشنهاد شود.

آموزش مراقبت بعد از کشیدن سوند

مراقبت بعد از کشیدن سوند ادراری اهمیت زیادی دارد تا از بروز عفونت، احتباس ادرار یا سایر عوارض جلوگیری شود. بعد از کشیدن سوند، بیمار باید طی چند ساعت دفع ادرار داشته باشد و در صورت عدم دفع، باید به پزشک اطلاع داده شود. نوشیدن مایعات زیاد (حدود ۸ تا ۱۰ لیوان در روز) توصیه می‌شود تا مثانه تحریک شده و ادرار به راحتی جریان یابد. توجه به علائم غیرطبیعی مانند سوزش شدید، درد، خون در ادرار، تب یا ناتوانی در دفع ادرار بسیار مهم است. همچنین رعایت بهداشت ناحیه تناسلی برای جلوگیری از عفونت ضروری است. در صورت وجود هرگونه مشکل در دفع ادرار یا احساس ناراحتی شدید، پیگیری پزشکی فوری لازم است.

علت نیامدن ادرار بعد از کشیدن سوند چیست؟

بعد از کشیدن سوند، ممکن است ادرار به راحتی نیاید که این مشکل به دلیل تضعیف عضلات مثانه، انسداد موقتی مسیر ادرار است. التهاب یا تحریک مجرای ادرار یا اضطراب و ترس فرد از ادرار کردن نیز از دیگر علت نیامدن ادرار از سوند است. گاهی بدن به حضور سوند عادت کرده و بعد از خارج شدن آن، مدتی طول می‌کشد تا عملکرد طبیعی مثانه دوباره برقرار شود. در برخی موارد نیز تورم یا اسپاسم عضلات می‌تواند مانع از خروج طبیعی ادرار گردد.

منبع: برونر سوارث